

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра початкової та дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

Михальченко Н. В.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма: Початкова освіта

Миколаїв – 2023

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: доктор педагогічних наук, професор Якименко Світлана Іванівна

РЕЦЕНЗЕНТ: Біда О.А., доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та психології ЗУІ ім. Ференца Ракоці II

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри (Якименко С. І.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Голова навчально-методичної комісії (Хрящевська Л.М.)

Програму погоджено навчально-методичною радою університету

Протокол від «30» серпня 2023 року № 12

Голова навчально-методичної ради (Михальченко Н.В.)

Анотація

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика виховної роботи у початковій школі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закони, закономірності, принципи сучасної теорії виховання, методи та форми організації виховної діяльності молодших школярів.

Мета вивчення курсу полягає в озброєнні студентів знаннями із сучасної теорії та методики виховання.

Ключові слова: процес виховання, виховний простір, методи виховання, принципи виховання.

Abstract

The program of study of the normative educational discipline "Methods of educational work in primary school" is made according to the educational-professional program of preparation of bachelors of a specialty 013 Primary education according to the educational-professional program "Primary education".

The subject of study of the discipline are the laws, patterns, principles of modern theory of education, methods and forms of organization of educational activities of primary school children.

The purpose of the course is to equip students with knowledge of modern theory and methods of education.

Key words: process of education, educational space, methods of education, principles of education.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика виховної роботи у початковій школі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: закони, закономірності, принципи сучасної теорії виховання, методи та форми організації виховної діяльності молодших школярів.

Міждисциплінарні зв'язки: Теорія та методика виховання спирається на знання загальної педагогіки, історії педагогіки, вікову та педагогічну психологію, основи фізіології та гігієни.

Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу: озброїти студентів знаннями із сучасної теорії та методики виховання

Завдання курсу:

- засвоїти принципи та закономірності виховного процесу;
- вивчити методи, прийоми та засоби виховання в початковій школі;
- ознайомитись з основними формами виховання за різними напрямками виховного процесу в школі.

Передумови для вивчення дисципліни: «Дидактика початкової освіти», «Педагогіка», «Загальна та вікова психологія».

Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

Очікувані результати навчання:

- Знати мету, завдання, зміст, методи, організаційні форми й засоби початкової освіти, суть процесів виховання, навчання й розвитку учнів початкової школи
- Проектувати зміст і методику проведення виховних заходів для учнів початкової школи.
- Прогнозувати, проектувати та коригувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітньо-виховного процесу початкової школи на засадах етики професійного спілкування, застосовуючи правила мовленнєвого етикету.
- Створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими *компетентностями*:

Програмні результати навчання:

ПРН - 5 Знати методичні системи навчання учнів освітніх галузей, визначених

Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН - 8 Вміння володіти методиками вивчення індивідуальних особливостей

перебігу пізнавальних процесів учнів та їх врахування в освітньому процесі.

ПРН - 10 Здатність моделювати процес навчання учнів початкової школи з певного

предмету: розробляти проекти уроків та / або їх фрагменти, методику роботи над окремими видами завдань.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у професійно-педагогічній діяльності у галузі початкової освіти.

І. Загальнопредметні:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у професійно-педагогічній діяльності у галузі початкової освіти.

ЗК-2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування із представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК-4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК-5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).

ЗК-6. Здатність використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-7. Здатність спілкуватися державною (за потреби – іншою) мовою усно та письмово.

II. Фахові:

СК-1. Мовно-комунікативна компетентність.

1.1. Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою.

1.2. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів.

СК-2. Предметно-методична компетентність.

2.1. Здатність здійснювати аналіз нормативних документів, що регламентують початкову освіту; та реалізовувати на практиці цілі і завдання навчання предмета / освітньої галузі відповідно до Державного стандарту початкової освіти.

2.2. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

2.3. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності.

2.4. Здатність здійснювати інтегроване навчання.

2.5. Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів.

СК-3. Інформаційно-цифрова компетентність.

3.1. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

3.2. Здатність ефективно використовувати наявні електронні ресурси та цифрові технології в освітньому процесі.

СК-4. Психологічна компетентність.

4.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

4.2. Здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, Я-ідентичності.

4.3. Здатність формувати мотивацію учнів та організувати їхню пізнавальну діяльність.

4.4. Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен буде відчувати себе її частиною.

СК-5. Емоційно-етична компетентність.

5.1. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами.

5.2. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.

5.3. Здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

5.4. Здатність до ефективного використання виховного потенціалу уроків та інших видів занять; формування навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки, поваги та толерантного ставлення до інших, до попередження та протидії булінгу.

СК-6. Компетентність педагогічного партнерства.

- 6.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.
- 6.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.
- 6.3. Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.
- СК-7. Інклюзивна компетентність.
- 7.1. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.
- 7.2. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.
- 7.3. Здатність забезпечувати в інклюзивному освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
- СК-8. Здоров'язбережувальна компетентність.
- 8.1. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.
- 8.2. Здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни.
- 8.3. Здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.
- 8.4. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності.
- 8.5. Надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу.
- СК-9. Проєктувальна компетентність. Здатність проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.
- СК-10. Прогностична компетентність.
- 10.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу.
- 10.2. Здатність планувати освітній процес.
- СК-11. Організаційна компетентність.
- 11.1. Здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів.
- 11.2. Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.
- СК-12. Оцінювально-аналітична компетентність.
- 12.1. Здатність оцінювати результати навчання учнів.
- 12.2. Здатність аналізувати результати навчання учнів.
- 12.3. Здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.
- СК-13. Інноваційна компетентність.
- 13.1. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі.
- 13.2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.
- 13.3. Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.
- СК-14. Здатність до навчання впродовж життя. Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку упродовж життя.
- СК-15. Рефлексивна компетентність.
- 15.1. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.
- 15.2. Здатність до рефлексії та коригування освітнього процесу на основі врахування індивідуальних і вікових особливостей, навчальних досягнень здобувачів початкової освіти.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Теоретичні засади методики виховної роботи

Тема 1. Суть, мета та завдання виховного процесу в школі.

Передумови та необхідність вивчення курсу «Методика виховної роботи у початковій школі». Виховний процес у закладах загальної середньої освіти. Методика виховання дітей молодшого шкільного віку. Мета, завдання та напрями виховання в сучасній національній початковій школі.

Тема 2. Теоретичні засади забезпечення продуктивності методики виховної роботи.

Педагогічна підтримка – основа виховної позиції педагога. Основи успішності педагогічної підтримки. Створення виховних ситуацій. Критерії оцінювання ефективності виховного процесу.

Кредит 2. Виховний простір

Тема 3. Виховний простір школи I ступеня.

Сутність понять „виховне середовище”, „процес соціальної адаптації”. Умови педагогізації середовища. Соціокультурне середовище виховання і сучасні реалії дитинства. Природне середовище, соціальне середовище, мікросередовище, виховуюче середовище, соціокультурне середовище (ніша і стихія). Сучасні реалії дитинства: економічні, політичні, соціальні, культурні, моральні. Предметно-просторове середовище. Психо-дидактичне середовище.

Тема 4. Змістова характеристика виховного процесу в початковій школі.

Сутність понять „менеджмент”, „управління”, „керівництво”, „організація”, „Змістова характеристика позаурочної роботи школи. Концепція національного виховання. Принципи виховання: характеристика, психолого-педагогічний аспект

Кредит 3. Технологія забезпечення методики виховної роботи. Виховна робота з батьками учнів.

Тема 5. Зміст діяльності вчителя першого ступеня.

З історії інституту вчителів-класоводів та класних керівників. Основні обов'язки та функції вчителя-класовода. Професіограма та циклограма діяльності вчителя початкової ланки освіти. Виховні справи (виховні заходи) як основна форма організації позакласної виховної роботи з молодшими школярами. Технологія колективного творчого виховання, методика проведення колективних творчих справ, методика підготовки та проведення годин спілкування, класних зборів. Виховна робота з молодшими школярами в групі подовженого дня.

Тема 6. Основні форми роботи вчителя-класовода з батьками учнів.

Сімейні виховання. Концепція «Сім'я і родинне виховання». Форми взаємодії вчителя початкової школи й родини. Форми проведення батьківських зборів.

Тема 7. Планування виховної роботи в початковій школі.

План виховної роботи. Мета планування. Педагогічні вимоги до плану виховної роботи. Джерела планування. Технологія планування виховної роботи. Етапи: діагностичний, прогностичний, орієнтаційно-пошуковий, структурно-змістовий, конструктивно-операційний, контрольний-оцінний. Види підходів до планування в сучасній школі. Формальний план. Традиційний план. Випадковий план. Механічне планування. Форми залучення педагогів до розробки плану виховної роботи на новий навчальний рік. Залучення батьків до планування виховної роботи. Форми залучення учнів до планування. Орієнтовні вимоги до плану виховної роботи.

3. Рекомендована література

Базова

1. Вишневський О.Л., Кобрій О.М., Чепіль М.М. Теоретичні основи педагогіки: Курс лекцій / За ред. О.Вишневського. Дрогобич: Відродження, 2001. - 268 с.

2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавничий центр Академія", 2001. - 576 с.
3. Державна національна програма "Освіта" (Україна ХХІ століття). К., 1994.
4. Зайченко І.В. Педагогіка: Навчальний посібник. К.: Освіта України, КНТ, 2008. 528 с.
5. Лозниця В.С. Основи психології та педагогіки: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2001. - 288с.
6. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. 2-е вид., випр. і доп. Харків: ОВС", 2002. 400 с.
7. Мельничук С.Г. Педагогіка (Теорія виховання). Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 288 с.
8. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 2-е вид. 1999 р. - 350с.
9. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті К: "Шкільний світ", 2001.16 с.
10. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: Учебник для студ. пед вузов: В 2 кн. - М.: ВЛАДОС, 1999. Кн. 2: Процесс воспитания. - 256 с.: ил.
11. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: Навчальний посібник. К.: Знання, 2008. 415 с.
12. Ярошук Л.Г. Методика виховної роботи: навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 320 с.

Допоміжна

1. Амонашвили Ш.А. Здравствуйте дети! М.: Просвещение, 1988.
2. Бондарчук Е.И., Бондарчук Л.И. Основы психологии и педагогики: Курс лекций. - 2-е изд., перераб. и доп. К.: МАУП, 2001. - 168 с.: ил.
3. Газман О.С., Харитоновна Н.Е. В школу - с игрой: Кн. Для учителя. М.: Просвещение, 1991. 96с.
4. Пехота О.М. Індивідуальність учителя: теорія і практика: Навч. посіб. Миколаїв: Іліон, 2009. 272с.
5. Сухомлинський В.О. Народження громадянина //Вибр твори: В 5 т. К.: Рад. школа, 1976. – Т. 3.
6. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям //Вибр твори: В 5 т. К.: Рад. школа, 1976. Т. 3.- С. 5-279.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека підручників: <http://studentam.kiev.ua/>
2. Електронні бібліотеки: <http://dir.meta.ua/ua/science-education/e-libraries/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://nbuv.gov.ua/>
4. Початкова школа. Вчитель - вчителю. Вчитель - учню. Вчитель - батькам. Поради шкільного психолога : <http://teacher.at.ua/>